

האינך מוצא, עמוס ידידי, שלחבך הרדיפה שלי
יטודות איתנים?

קינן: האלמוני של קישון נגמר

קישון הוא סופר יותר גדול מן בן-אמוץ. פילוסוף יותר גדול, וכמובן מהמר הרבה יותר מזהיר. אם דן ידע ללמד את הזוטותים איך אבא שלהם היה מדבר, קישון ידע ללמד את האבות איך הזוטותים שלהם ידברו. קישון לימד את הבורגנים הזעירים החדשים להגיד שאמש גמזו אותם בפקר. קישון לא למד אמש ולא למד גימזו מאיש לפניו. בניגוד לכן בן-אמוץ שלמד עברית, קישון יצר עברית. את העברית של קישון למדו, דיברו, שיחקו על הבמה ועל המסך וחיו אותה, עד שהאלמוני של קישון נגמר. זה לקח זמן לא קטן.

קישון: הקהל שלך

לא מצטמצם?

במאמר קשרת את גורלי עם זה של הצבריהעולה דן בן-אמוץ. שגם הקהל שלו נעלם, לפי הרגשתך. אליבא דאמת, אינני חסיד גדול לעיסקות-חבילה בשדה האמנות והתרבות, כי משהו תמיד מרויח מן השידוך

בן-אמוץ: אחה אלוך השמאלץ

אתה מדבר על שמאלץ בן-אמוץ, אבל מבין שנינו אתה אלוף השמאלץ הרומנטי המתקת (ועוד אחזור אל כתיבתך הסאטירית על נוף ארץ ומולדתך, אם רק לא תנטוש את המערכה, שאני מקווה להמשיך כאן, עד שאמצא לי נושא משעשע יותר לעסוק בו). אתה מדבר בהתנפחות על תרבות, כאילו זו נפחה נשמתה במאה ה-19. בעיניך, כמו בעיני הבריטים, מיפעל פוספאטים הורס ומשחית את הדרו הקדום של המידבר ושל הנוף התנ"כי, אשר הונצח בפעם האחרונה עליידי רוברטס. הרומנטיקה המבילה שלך משתקפת היטב בצוירך האינפאנטיליים, שנראים כאילו נתלשו מספר עשה זאת בעצמך, בו התלמיד ממלא את החלל שבין הקווים בצבעים ממוספרים.

קישון: שם חיבה יוחנן רשת

רק עיתון אחד נענה לתחנוני: המבקר הספרותי של הארץ יורם ברונזובסקי, הכותב בשם-החיבה יוחנן רשת, הקדיש לי עשרים שורות שלמות. יורשה לי להעתיק לפחות את התחלת ביקורתו הספרותית: "למי שנגעל מן העברית הגמלונית, המאולצת והעלובה של אפרים קישון צריך להזכיר, כמובן, את העובדה, שקישון הוא חדש שאין לבוא אליו בדרישות

דן בן-אמוץ מראיין את עמוס קינן (1960)
"כי מזיון תצא תורה"

מוגזמות. אלא שאז יכול אותו נגעל היפותטי לטעון, שהצרה היא, שקישון כמו אינו מכיר במגבלותיו ומגושי-מותו הלשונית אלא להיפך, מחשיב כנראה את עצמו אשף לשוני, ומתבדה כל הזמן עם ובתוך המדיום הור והמתנכר לו הזה, הלשון העברית. הוא חושב, שהוא מצחק בכותבו התחכומיות לשון אוויליות..."

בן-אמוץ: הריד שהם מפרישים

אתה רוצה לזכות בכבוד ובהערכה של איוה יוחנן רשת או חלונות אחרים מסוגו המתקדמים על גבי הריד שהם מפרישים במוספים לספרות — קח דוגמה מקינן יקירך. בניגוד לקהל הקוראים שלך קהל קוראי ספריו "הרציניים" של קינן לא נעלם. הוא עדיין לא הגיע אליו ועל כך כל הכבוד לו — אין מה לדבר. אני מקווה מאוד שהוא ימשיך ללכת בדרכו הספרותית בלי לשנות כיוון. אם יום אחד הוא יתחיל לכתוב ספרים על חייו בצורה מובנת ולא מנוכרת (כפי שהוא יודע לכתוב רשימות פוליטיות) הקהל עוד עלול לרכוש את ספריו שעוד יתורגמו לשפות זרות ואני מכיר את נשמתו הרגישה של קינן. ביום בו יאלץ לפתוח חשבון בשווייץ הוא ימות משברון לבב, לא הייתי רוצה שיגיע לידי כך. אני מאחל לו שנים ארוכות של כתיבה רצינית שאיש לא יקרא אותה.

קינן: בן-אמוץ הוא סוכר שימחי

דן בן-אמוץ הימר על התכחשות לזהותו, ושאל לעצמו לצורך נוחיותו את מה שנראה לו באותה שעה כזהות המבטיחה ביותר: הצבר. ארץ ישראל. היפה. אילו הייתה הצברית מציאות של ממש ולא אופנה שיקרית, היתה לבטח מצמיחה פרי הילולים טעים ועסיסי יותר מבן-אמוץ. אפילו סופר שיטחי ובעל כשרון מאוד קטן כמו בן-אמוץ, יכול היה להפיק מתוך מציאות אמיתית משהו יותר עמוק מ"מה נשמע" ומשהו פיוטי יותר מליקוט הכזבים. השמאלץ הבן-אמוצי, שנגמר לו הסוס מהר, היה כישלון כפול. אפוא: כישלון של יוצר ללא כלי-יצירה להצב אנדרטה מחומר שאינו קיים. נכון שעם בעיית היווניזמים יש לו הכלים להתמודד. הצרה היא שאנדרטה הבנויה מחומר זה, בהכרח אינה

עומדת לעד. עד הנה בן-אמוץ כפונמן חברתי של חיי התרבות. ואשר לבעיותיו האישיות, כיצד להשקיע בשווייץ את האתנן שהוא גובה עבור היווניזמים שלו, נקווה שימשיך לעמוד בהן.

בן-אמוץ:

אוננות אינסלקטואלית

אתה מבקש שיתיחסו אליך בהערכה. בכבוד וברצינות — תתחיל לכתוב ספרים שלא יימכרו, שאיש לא יבין אותם ואיש לא ירצה לקרוא אותם. קח דוגמה מקינן למשל. הממור הזה יודע את הסוד. כתיבתו העיתונאית היא בשביל ההמונים, לצרכי פרנסה בלבד (הרי מוכרתים להתקיים איכשהו) אבל כשהוא עוסק בספרות הוא עושה כל מה שביכולתו כדי שספריו לא יימכרו חלילה יותר מאשר במחצית או רבע מההדורה הראשונה. הוא לא כותב בשביל הקוראים, הוא, חביבי, כותב את האוננות האינסלקטואלית שלו בשביל הנצח. ומי שכותב בשביל הנצח אסור לו שיבינו ויעריכו אותו בעודו בחיים. עליו לכתוב בצורה מנוכרת, אוטורית וסדומה ככל האפשר. רק כך יש לו סיכוי שאחד הפארא-זיטים, אחד הכתבנים המחוסכלים המתפרנסים בעיתונות משפית דמם או ליקוק פצעיהם של יוצרים, "יגלה" אותו להמונים הנבערים ויעניק לו את התואר החשוב "סופר". עליך להודות שסופרים מעטים במדינה זו השיגו את המטרה הנאה שקינן הציב לעצמו. כישלונם כסופר הוא הצלחתו הגדולה ביותר.

קינן: לתרגם את היוונים ליפאני

אני, אישית, מכיר בארץ הזאת שקרן אחד או שניים, שפיתחו מיומנות מיקצועית מסוימת, והם מסוגלים לשבח ולקלס סופר שהוא תועבת נפשם, בידיעה שווי השקעה טובה, ושהמיקצוע מחייב. התקוות שלך, אפרים, היא שאולי עוד כמה שקרנים יהפכו למיקצוענים, ואז יום אחד לפתע תזכה להתייחסות, לביקורת במוסף ספרותי, ורק אתה ואני נדע שפשוט לא היתה להם

עמוס קינן (1981)

"ציילבה, ציילבה, ציילבת"

ברירה, טוף-סוף הם עוסקים באחד המיקצועות העתיקים שבעולם, ולא תמיד חובה לאהוב את הלקוח. אישית, אני מאחל לך כל טוב, ומקווה, כמובן, שעוד נריב ועוד נתגושש ללא רחמים, כי לא אתה ולא אני ראויים לרחמים. נשאי את רחמינו לזקוקים להם. למשל: אולי אתה יכול להשתל שיתרגמו את היוונים של בן-אמוץ ליפאנית ולגרמנית, כי מזיון תצא תורה.

בן-אמוץ: האנדרטה שלי

תעמוד הלילה

אני תחשוב קינן שאינני מעריך ומקיר את דאגתך. אי ממש אסיר תודה לך שהזכרת לקישון את עניין תרגום ספרי האחרונים ליפאנית וגרמנית. המנוול הזה מנסה להתעלם מהעניין, על אף המיכתבים והמיברקים הרבים ששיגרת לי לשווייץ בנדון. אתה יודע מה אני מוכן לעשות בשבילך כמות הקורה להשתלנות? אני מוכן להשפיע על זמורה-ביתן-מודן שירכשו את ספריך בתחנה ושואה 2 ויתרגמו אותם לעברית. איך אני בשבילך ציילבה, ציילבה, ציילבת?

אה כן. עוד משהו. אתה מודה שעם בעיית היווניזמים יש לי הכלים להתמודד. אבל — וכאן אתה מכניס לי שטוה — "הצרה היא שאנדרטה הבנויה מחומר זה, בהכרח אינה עומדת לעד." קינן חלושי, אתה פוול ללא הרף לעבר הנצח — לא אני, אחרי — המבול! אחרי מותי, שיישרף העולם עם כל כתבי וכתבתי! אני — תאמיני לי — די לי בכך שהאנדרטה שלי תעמוד לי הלילה ומחר בין חמש ושבע.